

Előfizetési árak:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6
Hegyedévre	3
Egy óra	1
Egyes szám 4 kr.	

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer Pál könyvnyomdája Nagybecskerek. Urutca 276. sz., hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény
intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételével.

A csángók.

Nagybecskerek, okt. 19.

(X) Alig van délvidéki lap, mely behatóan ne foglalkoznék a torontálmezei telepítésekkel, főleg azonban a csángók ügyével. Ezt az érdeklődést csak helyeselhetjük és dicsérhetjük, hiszen kinek legyen gondja megyénk magyar községeire, ha a magyar lapok ne törődnének vele? Minden elismerés mellett azonban nem titkolhatjuk el abbéli meggyőződésünket, hogy délvidéki kolégánk igen gyakran túllőnek a célon, oly adatokat közölve jóhiszemben, melyek jobb világítás mellett rendszerint vagy túlzottaknak, vagy teljesen légből kapottaknak bizonyulnak be. S olyankor aztán azt szeretnék az illető levelezők a nagy közönséggel elhítenni, hogy a csángók telepein nyomor és éhség dühög, a mely bajok mind a hatóság lelken száradnak.

Többször volt alkalmunk bőven kifejteni, hogy az ilyen híreknek semmi a apjuk sincs. Nemcsak hogy a csángó telepek nem szegény községek, de ellenkezésképpen örvendetes módon prosperálnak és néhány év alatt a megye legrendezettebb községei közé fognak tartozni. S ebből természetesen következik az is, hogy a nép zöme jelenlegi helyzetével teljesen megvan elégedve. Nem tagadható ugyan, hogy voltak mindig és vannak jelenleg is néhányan, kik ki akarnak vándorolni.

De hiszen nemcsak a csángók között, hanem széles e világon mindenütt, hol gyarló emberek laknak, kik viszárettennek az első akadálytól, melyet a sors eléjük gördít, mindenütt vannak elégtelen emberek, kik nem tudnak, vagy nem akarnak végzetükkel megküzdeni, hanem otthagyják azt a helyet, hol a szerencse nem kedvesett nekik és elmennek más hazát keresni. De hál' istennek a csángók között alig van ebből a fajtából.

Ebbéli állításunkat igazolja a következő levél, melyet igen megbízható kézből kaptunk s az ügy érdekében egész terjedelmében közlünk:

Pancsova, október 17.

Tisztelt szerkesztő ur!

Eggedje meg, hogy becses lapja hasábjain valamivel bővebben foglalkozzam a csángó-telepekkel, kiknek ügyéről a délvidéken annyi téves fogalom van elterjedve. Főleg azonban az utóbbi időben, a mikor a délvidéki sajtó majdnem naponta foglalkozik a kivándorlás ügyével, több kevesebb téjékozottsággal, de élénk érdeklődéssel, a miért mindenesetre hálás köszönettel tartozunk a lapoknak.

Mindenek előtt konstalálni kívánom, hogy a csángók — ellentétben a keringő hírekkel — nem vándorolnak ki. Tény csak annyi, hogy néhány Hertelendyfalván lakó zsellér hagyta el Hertelendyfalvát, de ezek nem voltak telepek, hanem szegény zsellérek, kik addig jól érezték magukat e

e vidéken a meddig könnyen és sok pénzt kerestek. Mikor aztán a napszámgyéribben csurgott, kitört köztük az elégedetlenség, s egy szép nap hátat fordítottak a jó csángóknak, átmenvén Bulgáriába, hol véleményük szerint egy második Slaraffország fogja őket keblére szoritani. Hogy Bulgáriában nem lehet könnyebben és több pénzt keresni mint nálunk, azt legjobban bizonyítja ama körülmény, hogy Ferdinand fejedelem országából csakhamar visszajött a csángóknak elkeresztelt zsellérek legnagyobb része, csak hogy most már resteltek valamennyien Torontálmezejebe visszajönni, hanem szépen csendesen megtelepedtek a Bácskában és Szörémségben.

Mindazonáltal nem tagadható, hogy egy tekintetben bizonyos fokú elégedetlenség észlelhető a csángók között is. Csakhogy az nem érinti a lenni és nem lenni kérdését. Rossz néven veszik ugyanis, hogy még ma sincs megkötve a kincstárral a váltásázerződés, s mégis beszedik tőlük a váltáságszöveget. Ez tény és nem is lehet csodálni, hogy a telepeseknek ez rosszszul esik, valamint felzudulnak az ellen is, hogy az élelmezési költségeket beszedik olyanoktól is, kiket annak idején, a telepítések kezdetén, semmi nemü élelemmel nem láttak el, mint pl. Hertelendyfalva.

Kérdés van-e erről tudomásuk azoknak, kik oly sűrűn és bőven foglalkoznak a csángók bajaival. Ha ezt

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

A mit a kerti fák susognak . . .

A mit a kerti fák susognak,
Szép, csöndes este hallgatom . . .
Az álmatag lombok, miként ha
Megértenék bubánatom!
Miként ha látnák, hogy alattok
A boldogság járt kelt velem,
Miként ha tudnák, hogy alattok
A régi üdvöt keresem!

A mit a kerti fák susognak,
Ast olyan édes hallani!
Fölzengnek ott első szerelmem
Szelid fohászu dallami.
A szép, szelid nő mintha szólna,
Miként ha rám borulna még . . .
Miként ha sírból visszahívják
A szép, szelid nő szellemét!

A mit a kerti fák susognak,
A boldogságból az maradt!
Itt, itt szerettem, itt találtam
Föl legcsapongóbb vágyamat.
S e földön és a tulvilágon
Nincs semmi azebb, nincs édesebb . . .
A fák susogják és szívemben
Ényhül a mély, a régi seb.

A mit a kerti fák susognak,
Ast eldalolni nem lehet!
Miként ha kérdenék: Hová lett
Ó, a ki oly hön szeretett?
S feleltem én: Most is csak itt van,
Simitja forró homlokom,
És látom őt érkezni, szállni
Túl a lengő falombokon!

A mit a kerti fák susognak,
Szép, csöndes estén hallgatom . . .
Az ifjú szerelem regéjét,
Regédet, én bubánatom!
S ha véget ér e bús bolyongás,
Feküdjem itt, e fák alatt,
Legyen alattok édes álmom,
Tovább, tovább susogjanak!

Gáspár Imre.

Az első filloxera.

— Szüreti emlék. —

Hajh bizony nyomoru szüretetek ezek a mostaniak.

Voltaképpen csak a hírért gyülekeztek össze itt ott egy néhány kedvetlen ismerős, hogy sopánkodják mindazon drága sok jó fölött, a mi elmúlt.

A dussadó geresdek nem ontják a szőke aranyat, vagy a folyékony rubint. A tőkét is rég feltűselték már javarészt s legföljebb ha kukoriczatörés alkalmából kapcsolódik fel a gasda a verőfényes hegyháton lévő pajtájába.

A csigány is elköltözött már, boldogabb vidékekre, a hol a szikrázó szemü homokból serked ki valami savanyu, halavány másolata annak a nemes, királyi bornak, a mi immár csak volt.

A Hegyalján a többi szüreti emlék közt még föl föl merül ez a jóizü kis szóbeszéd olykor.

Akkor kezdtek emlegetni, ugy a hetvenes évek végén, hogy a filloxera nevezetű kártékony féreg fenyegeti e kincses haza legdrágább szemefényét, a borok királyát a végkipusztítással.

Még csak egy pár gazdasági lap foglalkozott eme legújabb csodabogárral, ám komolyan senki sem vette, mivelhogy eleven filloxerát senki nem is látott.

De mégis . . . körülbelül történeti hitelességgel meg lehet állapítani azt az időpontot, mikor a hegyaljába beütött az első filloxera.

Olyanformán beszélnek, hogy egy szép szeptemberi napon egy dussdag felvidéki mágnás, akinek nagy terjedelmű, kitünő szőlői valának a Hegyalján s aki uradalmának ezen gyöngyére módfelett büszke és gondos is volt, a borinspektora kíséretében személyesen kifáradt a hegyre.

Szemléltet, nézelődik; egyszer csak gyanakodva megszólal:

— Hallja inspektor ur, nekem ugy tetszik, kevés itt a szőlő!

As inspektor savorodottan vakarja a

tudják, akkor kötelességük volna az iránt is tisztába jönni, mily súlyos áldozatokat hozott a kincs ár a csángók részére. Nem zárkozunk el attól sem, hogy itt-ott talán többet költöttek, mint a mennyit kellett volna. De elvégre is atyailag gondoskodott a kincstár a csángókról. megadott nekik minden módot és eszközt, hogy édes hazánk földjén boldoguljanak, s most sokkal nagyobb szolgálatot tennének a közjónak azok, kik ezt a bizonyosfoku elégtelenséget — mely minden emberen erőt vesz, mikor fizetni kell — elfogadható érvekkel lecsillapítanák, a helyett hogy folyton a fülébe kiáltják a népnek: ne fizess!

Majdnem a kómikumba megy át, mily téves fogalmak vannak elterjedve a fizetés okát illetőleg. A torontál-megyei csángók az utolsó képviselőválasztásánál szabadelvű párti jelöltek (Daniel Ernőre) szavaztak. A temesmegyei csángók pedig kisbári Kiss Ferenczet (48-as) küldték a képviselőházba, s mégis: a torontáli csángótól folyton kéri a váltásösszeget, a temesi meg sohasem fizet. Mi természetesebb mint az, hogy a temesi csángók most azzal dicsekednek, hogy tudják a módját, mint kell megszabadulni a fizetségtől, a mi szegény csángóink pedig szinte röstellik, hogy a kormány jelöltjét segítették diadalra, mert ő tőlük bizony folyton pénzt kérnek!

Elmondtam mindezeket, tek. szerkesztő ur, mert nem akartam eltitkolni, hogy itt is van még javítani és pótolni való, s az a meggyőződés, hogy b. lapja olvasói a csángók mai állapotáról csak akkor alkothatnak tiszta képet, ha annak árnyoldalait épp oly őszintén feltüntetem, mint fényoldalait. De ha az igazságot akarom elmondani, akkor konstátálnom kell azt is, hogy az imént elmondottak csak itt-ott borulnak felegként a csángó-telepek boldog egére. Itt-ott, mikor a nép elkezd politizálni.

fejét s ráhümi, hogy biz az több is lehetne.

A takarékoságról ismert főur azonban természetesen nem érte be ezzel a magyarázattal, hanem töviről hegyire kezdte kutatni, faggatni a szőlőpusztulás igazi okát.

Végre is mit tegyen szegény sarokba szorított borász, elszánja magát, hogy szint vall:

— Hej méltóságos uram, tudom én, mi pusztítja a szőlőt?

— Nos?

— Egy filloxera!

— Egy filloxera? Már hogy mondhat ilyen vadat tanult borász léttére?

— Már hogy úgy van pedig az.

— Halljuk!

— Tavassz óta csinálják itt nálunk a katasztert.

— Mi köze annak a filloxerához.

— Majd kitudódik. Hát dolgozik itt valami beteges színű becsőbiztos. Mikor a szent János szőlőérni kezdett, nagy keservesen elpanaszolta nekem es az ur, hogy ő gyomorbeteg, a doktorok szőlőkurát rendeltek számára. Mivelhogy azonban a Hegyalján szüret előtt egy fűrt szőlőt sem szabad eladni, ennél fogva nem bírja betartani a kurát. Megszántam a nyavalyát s megbiztattam, ne busuljon, majd küldök én neki mindennap egy kosárával ingyen.

— Jól tette inspektor ur!

De ha gazdaságával foglalkozik, akkor elismeri minden csángó ember, hogy semmi baja sincs, hogy a kincstár bőven gondoskodott róla, hogy ételitalban semmi szükségét sem szenved, gyermekeit iskoláztathatja és ruháztatja és a minap örökönyekkel szemében vallotta meg nekem egy öreg ember: hogy fáradt szemeit most már nyugodtan zárhatja be örökre ha elszólítja az Uristen, mert tudja, hogy övéiről gondoskodva van! Es tessék elhinni, ez az öreg ember nem áll egyedül nézetével.

De meggyőződhetik ezen állításom igazságáról mindenki, aki azt a fáradságot veszi magának, hogy beutazza Hertelendyfalvát vagy Sándoregyházát. Ritka helyütt látni oly tiszta házakat, annyi takarmányt, házi állatokat bőven, az éléskamra telve készletekkel, egyszóval a jólét tagadhatlan bizonyítékai nyilvánulnak mindenfelé.

S aki érintkezik a néppel, az meggyőződhetik arról, hogy lehetnek — mint mindenütt — egyes elégedetlenek, de a nép zöme hálával említi a kincstár gondoskodását, szívesen teljesíti fizetési kötelezettségét és mindinkább megerősödik bennük az igazi magyar ember hitvallása: Áldjon va y verjen sors keze, itt éljed s halnod kell.

Maradtam a tekint. szerkesztő Ur stb. stb.

A delegációkból. A magyar delegáció hadügyi albizottsága tegnap az egész hadügyi költségvetést elfogadta. Az osztrák delegáció tárgyalta a külügyi költségvetést. Eim (ifju cseh) a hármasszövetség ellenkel ki s azt hiszi, hogy a poroszokban nem lehet megbizni. Híve az orosz szövetségnek. Kálnoky kijelenti, hogy Oroszországgal jó viszonyban állunk s azt óhajtuk és fenntartani s a pusztán védelmi irányu hármasszövetség ellene nem irányul. A bizottság végül elfogadja a költségvetést, úgy szintén a főszámvevőszéket is.

A magyar delegáció tegnap délelőtt tartotta harmadik nyilvános ülését. Napirenden volt a tengerészeti albizottság jelentése; a tételt elfogadták. — Az osztrák delegáció tegnap délelőtt szintén

— Igen ám, de a többit hallgassa csak a méltóságos ur. Rájöttünk, hogy minden hegyaljai szőlősgazdával ugyanilyen barátságos alkura lépett külön-külön. Már most mióta a szőlő érik, nap nap után vagyon számra küldi föl a tömerdek ajándékszőlőt a becsőbiztos Budapestre eladni. El is nevezte mérgünkben, bosszúságunkban filloxerának. Nagy jót tenne méltóságod az egész vidékkel, ha ezt a jó urat valahová áthelyeztetné.

A főur ezen regényes elbeszélés után egy darabig hallgatott, aztán így szólt:

— Ugyan inspektor ur, ismertesse meg velem ezt az élelmes uri embert.

— Parancsára méltóságodnak, holnap déltájt felvissem a kastélyba.

Ugy is történt.

Az élelmes becső biztos másnap tisztelgett a takarékos főurnál.

Ugy látszik, megtetszettek egymásnak.

A találkozás harmad negyed nap ismétlődött.

Vagy egy hét mulva csak hasra esett az egész uradalom, mikor a nagyur bemutatatta a tisztikarnak a Filloxerát — mint tejhaltalmu jószágigazgatóját.

Hanem azért a régi, közvélemény által adott titulusától nem szabadult meg mindhalálig.

Hogy aztán az az első filloxera csinált e nagyobb pusztítást, vagy a milliárdnyi apró utédek: arról hallgat a krónika.

P-6.

nyilvános ülést tartott; a pénzügyi bizottsági jelentést a rendes katonai budgetről elfogadták.

A német katonai javaslatok csakugyan óriási terveket rónak a német birodalomra! A berlini Tagblatt legalább állítólag megbízható forrásból úgy értesül, hogy a katonai törvényjavaslatot a császár, Caprivi birodalmi kancellár javaslatával egyetértőleg, szombaton aláírta. A törvény életbeléptetése az első évben 57.500.000 márkányi költséget fog igényelni. A birodalmi kancellár egyidejűleg a császár aláírásával meghatalmazást kapott arra, hogy abban az esetben, ha a törvényjavaslat a birodalmi gyűlésben megbukik, a választókhoz appellálhasson. A német katonai javaslatok a delegációk tagjai között is élénken megbeszéltek.

Apróságok.

(Az obstrukció. — Kadencia. — Párbeszéd. — A polémia. — A kolera. — Alma-termésünk. — Apponyi beszélt.)

A szélsőbaloldal obstrukcióval fenyeget. November 3-ig akarja kihuzni a Hentzi-szobor vitát.

Hát legyen vita. A szabadelvű-párt nem bánja, mert „qui habet „vitam“, habet tempus“!

Igaz ugyan, hogy erre az erőszakos vitára újra elmondhatja a külföld, hogy „extra Hungariam non est „vita“; si est „vita“, non est — ita.“

Az obstrukcióra különben igen jó kadencia az, hogy klotür.

Verstanilag nem, de hát a szélsőbaloldal is csak prózáilag viselkedik.

— Hová való Ön, uram? Tisza-Lökre, vagy Tisza-Dobra?

— Mért kérdi?

— Nos, csak azért, mert már nem emlékszem, hogy Tisza-Dobról — lökték-e Önt ki, vagy pedig Tisza-Lökről — dobták!

Menkü nagy polemia folyik most két ellenzéki nagy lap között! Oly kifejezésekkel, a melyeket nem igen mernénk reprodukálni. „Ha két ilyen ördög összevész, talán a becsület még visszazáll a földre“, mondja a költő.

— Hogy vitatkoznak a honvédek sir-emléke felett (monologizál magában kolera asszonyoság), nem jut eszükbe, hogy én is fonom már a koszorut... az ő sir-jaikra!

A hazai pomologia mivelői állítják, hogy egy alma-faj, a Páris almája ritkábban jelentkezik. Nincs kinek nyújtani; ha csak nem — Pálmay Ilkának.

Kapnak a paradicsomi almán, a melybe örömet harapdálnak, ellenben még bővebb termése ígérkezik Magyarországon — Eris almájának! Ezt ültetnek még a — honvédsírok felett is.

Apponyi gróf mai beszéde alatt — írja egy budapesti barátunk — azt a hatást tette, mintha az indusoknál szokásos rabváltás delinquenseket látnók! Ha az indusok csinyt követnek el s tőlük ki akarják kutatni a tettest, sorba állítják a gyanúsokat s risskását tesznek a szájukba, hogy rágják meg.

A melyik fél a nagy izgatottság folytán nem képes megrágni a risszt, a mi bizonyos természeti törvény alapján lehet s így nem jön nyál a szájába, róla kiül, hogy ő a tettes.

Apponyi is így erőlködött, hebegett ma, nem tudta, hogy mi az ördögöt mondjon!

(—)

HIREK.

Magyarosodó községek. Temesvár megye közgyűlése tegnapi ülésén a következő községek neveit magyarosította meg, helybenhagyván a névmagyarosításra vonatkozó községi képviselőtestületi határozatokat. Megmagyarosították neveiket: Rettisova—Réthely re. Kudricz—Temes Kutasra. Paulis—Pálos ra. Kubin—Temes-Kubin ra. Rittberg—Végvár-ra. Zagaicza—Fűrjes re. Gáj—Gálya ra. Ostrova—Temes-Sziget re. Grebenács—Gidóvár-ra. Nikolincze—Miklós-ra. Palánka—Palánk-ra. Kam. Szt. György—Kincstár Szt. György-re. Moritzfeld—Móriczföld re. Kepet—Képes-re Gattaja—Gátalja-ra. Bresztovác—Aga-ra. Lagerdorf—Strázsá-ra. Duplaj—Váralja-ra. Klastrom Szt. György—Zárda Szt. György-re. Berekucza—Berek re. Sódia—Soósd ra.

— **Belicska Sándor** m. kir. honvéddhadnagy, társaságunk ezen közkedveltségű rokonszenves tagja, ma elhagyja városunkat és felmegy Budapestre, hol a magasabb tiszti tanfolyamot fogja hallgatni. Számos ismerősei és barátai, különösen azonban a hölgyvilág sajnálattal vesznek tudomást a derek fiatal tiszt távozásáról.

— **A difteritisz.** A városi közegészségügyi bizottság tegnap délután ülést tartott, melyen a difteritisz ellen teendő óvintézkedések képezték a tanácskozás tárgyát. Az ülésen az orvosok panaszképen említették fel, hogy bár a desinfiálást személyesen végzik, s minden egyes helyen, a hol difteritisz fordult elő, szigorú utasításokat adnak a teendő óvintézkedésekre vonatkozólag, a szülők ez óvintézkedéseket még sem teljesítik, gyermekeiket nem különítik el, sőt még látogatásokat is fogadnak, noha tény, hogy a difteritisz csak érintkezés és fertőzés által terjed. Éppen ezért elhatározta a bizottság, hogy javaslatot fog tenni a képviselőtestületnek, hogy a difteritisben szenvedő betegek egy erre a célra felbérelt helyiségben helyeztessenek el. Az ellenőrség így mindenesetre nagyobb lesz s a járvány megszüntetése csakis így módon remélhető.

— **Egy falusi bíró üzelmel.** A szegedi kir. ítélőtábla tegnap tárgyalta Szorgó Antal, mokriini volt községi bíró bűnügyében hozott első bírósági vádhatározatot, a melyet némely részben megváltoztatott, legnagyobb részben azonban a felhozott indokok alapján helybenhagyott és így Szorgó Antal ellen már most a kikindai törvényszék meg fogja tartani a végtárgyalást, a mely az eddigi anyag szerint érdekesnek ígérkezik. A szegedi kir. tábla tegnapi tárgyalását bővebben ismerteti a „Sz. Napló“, s a következőket írja: „Szorgó Antal mokriini bíró nem közönséges furfanggal és ravasszággal tudott visszaélni azzal a csekélyke kis hatalommal, melyet közigazgatási rendszerünk a bíró pálczájának adott. A legjobban kvalifikált bankpénztárosnak is disszere válnának azok a sikkasztási, hűtlen kezelési, köz- és magánokirat hamisítási ügyes fogások, melyeket Szorgó Antal a mokriini egyszerű falusi bíró — a vizsgálati iratok szerint kieszelni volt képes. Mikor a mokriini bíró esete kipattant, általános föltűnést keltett. Ma délelőtt 9 órától délután két óráig szakadatlanul a Szorgó Antal bűnlajstromát rostálták a szegedi kir. táblán és ugyan csak meg kellett fessíteni a figyelmet, hogy ezeket a véget érni alig akaró botrányosabbnál botrányosabb dolgokat átértse az üléselő táblai tanács. Gottl Ágoston kir. táblai tanácselnök elnöklété mellett Szegedi kir. táblai bíró adta elő az ügyet, a tanács többi tagjai: Szeles, Varasdy, Nestor kir. táblai bírák és Kovacsics

jegyző voltak.“ Majd ismerteti a vádpontok néhányát, s azzal végzi, hogy ugyasólván nem is lehet elsorolni valamennyi bűn esetet, a melyet Szorgó terheire ír a vizsgálat.

— **Kolera Török-Becsén.** Török-Becséről jelentik, hogy ott Raitya Loja kolerában megbetegedett, s hirtelen meg is halt. A haláleset a városban nagy izgalmat keltett. Különösen midőn ezt újabb két gyanús megbetegedés követte. Daniel alispán nyomban intézkedett, s Plechl Sülárd dr. megyei főorvost Török-Becsére küldötte, hogy ott a szükséges óvintézkedéseket foganatosítsa.

— **Színházi hírek.** Ma adatik „Az eleven ördög“ nagy operette, mely Budapestn, több mint 80 előadásban nagy tetszéssel adatott; a darab főbb szerepeit Kövessyné, E Kovács Ilka, Oláhné, Kövessy, Németh János, Liptay és Vágó játsszák.

Holnap, csütörtökön Bissou remek, mulattató vigjátéka „Válás után“ adatik, melyben főleg Kövessynek és Oláhnénak kínálkozik alkalmuk, többször méltatott tehetségüket csillogtathatni; a darab, mely nálunk csaknem újdonságba megy, hálás szerepeivel és rendkívül mulattató helyzeteivel, két ilyen kitűnő szereplővel nagy műelvezetet helyez kilátásba. Pénteken az előkészületek miatt nem lesz előadás, azonban gyönyörködhetünk majd „Hoffmann meséi“ remek zenéjében, mert az igazgatóság az operette betanulására és előadására rendkívül nagy súlyt fektet és kiállítására is áldoz. A bemutatás előadásán csak egy részletet, a 2-ik felvonást kaptuk belőle izlelítőül, de Sz. Nagy Imre és E. Kovács Ilka, a két főszereplő már akkor is gyanították, hogy es operettet, mely inkább romantikus opera, teljes szépségében fogjuk élvezhetni.

Az első bérlet végére az igazgatóság különös meglepetésben részesíti közönségünket, melynek meghódítására valóban semmi áldozatot sem kímél; hétfőn, kedden és szerdán mutatja be magát az ujonnan szerződött primadonna, Szilassy Irén kisasszony, a kolozsvári nemzeti színház és a berlini „Friedrich Wilhelmstädter-Theater“ volt colorature énekesnője. Szilassy kisasszonyt igen kedvező hírek előzik meg; bájos jelensége, — mint hírlik, — igen szép hanggal és kitűnő énekiskolával párosul és így e bérlet végén, valamint a második bérletben nem mindennapi élvezetek várnak ránk.

Előkészületen vannak a következő énekes és drámai újdonságok:

A remete csengetyűje, vig opera. Büvös vadász, reg. opera. Boissyi bossorkány, vig opera. Szegény Jonathan, Nap és hold, Szép Galathea, Tiszt urak a zárdában, Fatinicza, operettek. — Thermidor, Parasztbecsület, Musotte, Frou-Frou, sinművek. As örmény, Árendás s sidó népszinművek.

— **Fertőtelenítés ellen.** Valami „ahhoz értő“ kereskedő a következő falragassokon hirdeti a karbolporát:

„Itt fertőtelenítés ellen karbolpor kapható.“

— **Herkulesfürdő 1892-ben.** Csinos ki mutattás jelent meg a Herkulesfürdő es idej látogatottságáról. E szerint a f. évben 8035 látogató fordult meg a fürdőben, a mely szám a múlt évi 7191-hez képest tekinté-

lyes haladást mutat. A látogatók közül 3882 magyarországi és 4153 külföldi volt. A külföldiek közül 1790 romániai, 235 ausztriai, 361 szerbiai, 233 bulgáriai, 91 németországi, 34 törökországi, 24 angolországi, 10 franciaországi, 8 amerikai, 5 Svájci, 4 olasz, orosz és hollandországi végül 3 görög és belgaországi vendég fordult meg. A betegek között 338 katona volt.

— **Jókai Mór Oraviczán.** Jókai Mór, mint az oraviczai kerület orsz. gy. képviselője, levelet intézett Kruesz oraviczai plébánoshoz, melyben kimenti elmaradását; egyszersmind a kerület vezérferfiainak megküldötte sajátkezü aláírásával ellátott arczképét.

— **A budai honvéd-emlék leleplezése.** A nagybecskereki 1848/49. honvédegylet elnöksége a következő meghívót vette:

Az 1887 dik évi Május hó 17-ik napján Budapestn tartott országos honvédegyülés által — a budai honvédszobor tárgyában — kiküldött országos albizottság elnöke Ivánka Imre ezredes ur, Ó Felsőge a Király v. b. t. tanácsosa részéről f. hó 1-jéről a honvédegyletek országos központi bizottságához intézett jelentése szerint az 1848/9-es honvédség örökdicőségére Budavárban felállítatni tervbe vett honvédszobor e hónap folytán felállítatik, és f. é. November hó 2-án Mindenszentek napján, ünnepélyesen le fog lepleztetni; megkeresetik ennél fogva az igen tisztelt fentcímzett elnökség, miszerint teljes befolyását felhasználni méltóztatásuk arra, hogy a becses vezetése alatt álló egyeletünk ezen ünnepélyes tényről mulhatatlanul — minél nagyobb számban képviselve legyen, — megkérőtvén egyszersmind a t. cs. elnökség arra is, hogy küldöttjeinek a valószínűség szerinti számát e f. hó 20-káig az alulírott elnökséghez (IV. k. Zöldfa-utca 42.) mulhatatlanul a legbizonyosabban tudatni sziveskedjék, mert ezen jelentések fognak alapul vétetni arra nézve, hogy mennyi belépti jelvény készíttessék, miután ilyen jelvény nélkül az egykori honvédek részére fentartott külön helyre senki sem fog bejuthatni.

Az itt említett jelvények a vidéki egyleteinktől beérkező küldötteknek, valamint az egyéb miheartási értesítések f. hó 31-ikén és november hó 1-jén — külön e célra kiküldött albizottság által — fognak a magyar I. által. bizt. társaság palotájában a Pannonia-féle teremben kiszolgáltatni.

Bajtársak! Budavárának 1849 május 21-én ifju honvédeink által történt megvétele mindannyink — régi honvédeknek — a dicőségét jelezi s hirdeti, mert — különbség nélkül a vidékre, a születés vagy vallásra, rang vagy néposztályra — részt vett fiai által e dicő fegyvertényben az egész magyar haza; illő dolog ennél fogva, hogy ahol csak 1848/49-es honvédek még élnek, mindenünnen sorogeljünk e napra össze, annyival illőbb tehát, hogy fennálló honvédegyleteinkből egyetlen egy se maradjon képviselő nélkül.

Avagy öreg honvédbajtársak! nem dagad e kebletek, ha visszagondoltok 1849 május 21-ének reggelére, midőn a gyerkőczhonvédek alig felszerelve, s alig hozzákészülve, az évszázadokon át hatalmas nemzetek felett diadalmaszkodott hadsereg elől eltküzdve a győzelem pálmáját, a magyar lobogót tűzték ki Budavár ormára? Nem dagad-e kebletek a vágytól, hogy hazánk kegyelele vitézségünknek emléket állítván összeseregeljünk annak talapatánál — legszebb s leghősiesebb győzelmünk helyén?

Büszke megelégedéssel jöhetünk oda össze. Az 1849 tavaszán győztes magyar fegyver a bevégzett tusa után nemes öntudattal hüvelyébe szállt; a győztes a győzöttnek baráti jobbot nyújtott, s alig 2 év-tizeddel későbbben a béke angyala a Budavára ormain ontott honfi vér cseppjeiből termelt olajjaggal a kezében onnan szállott alá, hirdetni a magyar haza jogainak sérthetlenségét.

Hozzon Isten benneteket bajtársak minél számasabbban! — Budapest, 1892. október 6. Honvédbajtársi üdvözléssel a honvédegyletek orsz. kp. elnöksége: Tisza László, elnök. Mikár Zsigmond jegyző.

Ezen felhívás következtében van szerencsém a „Torontálmegeyi honvéd-egylethez tartozó bajtársakat megkeresni, hogy az e folyó évi november hó 2-án Budapestn végbemenendő honvédszobor leleplezésénél minél nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek. Kelt Nagybecskereken, 1892. évi október hó 18-án.

Hadfy Döme,
honvéd-egyleti elnök.

— **A gavallér-halott.** Tegnap délután a zugligetben teljes feloszlásnak indult férfiholttestet találtak. A holttest, melyen frakköltözet volt, mintegy hat hete fekhett már a szabadban s teljesen felismerhetetlen. Mellette revolvert találtak, a mi valószínűvé teszi az öngyilkosságot. A szemeiben pénz vagy iratok nem voltak. A holttestet kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe, a megboldogult pedig most már ott áll Isten elfogadó termében, még pedig teljesen — szalonképesen!

Szinház.

* A sárga csikó. Csepreghy határos népsiműve, a „Sárga csikó“ kerül tegnap este színpadra, jó előadásban. Kövesyné Iványi Mariska kedvvel játszott és szépen énekelt. Dalait többször megtapsolták. Lacsit, a színház vendége, Róssa hegyi Kálmán játszotta és szerepe drámai részeit szépen érvényre emelte. Dícséret illeti még meg Kövesst, Derókit, Csókánét, Németh Jánost, és különösen Liphayt, a ki a csárdásnád szerepében igen élvezhető, jó alakítást nyújtott. A környezetből Szerémfalvi ritt ki, — ki úgy látszik, nem érdemesíti a közönséget arra, hogy szerepét megtanulja.

Táviratok.

Az új pénzek.

Budapest, október 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Weckerle pénzügyminiszter e napokban nyújtotta át Ő Felségének az első husz koronás aranyat.

A Hentzi-szobor megkoszoruzása.

Budapest, október 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A budapesti egyetemi ifjuság nevében kijelentik, hogy november 1-én a temetőben nem rendez tüneményt a Hentzi-szobor megkoszoruzásának ügyében.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése október 19-én.)

Budapest, október 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház mai ülése daczára annak, hogy mindenki tudta a Hentzi-szobor megkoszoruzása ismét nagyobb hullámokat fog verni, csak igen kevés hallgatóságot vonzott a képviselőház karzataira. Csak a déli órákban telt meg a diplomata és a hölgyek karzata.

Első szónok ezuttal Helfy Ignác volt, ki először is igyekezett kimutatni, hogy a Hentzi szobrának megkoszoruzása erkölcsi képtelenség. Igaz ugyan, hogy az olaszok megkoszoruzták az elesett osztrákok ossariumát, de előbb kikergették országukból az élő osztrákokat. Ha a kormány nem fogadja el Apponyi Albert indítványát, reméli, hogy Apponyi csatlikozni fog Eötvös javaslatához.

Rendkívül érdekes volt Podmaniczky Frigyes báró felszólalása, ki tudvalevőleg 1849-ben a 16. sz. huszárezredben mint százados és osztályparancsnok működött, később pedig 1874-ig mint honvédszázados szolgált. Visszautasítja azt a vádat, mintha hazafiatlanság volt jelen esetben a kormányt támogatni.

Ernuszt Kelemen (nemzeti párti) és Visontai Soma felszólalásai után gróf Szapáry Gyula miniszterelnök kijelenti, hogy Apponyi Albert konkrét indítványt nem tett és így javaslatát nem is fogadhatja el.

Öt percnyi szünet után Apponyi és Szapáry között rövid polemia keletkezett, mely után Horváth Gyula beszélt. Beszédje tele van személyes támadásokkal és sértegetésekkel.

Nánássy Odön (függetlenségi) után Eötvös Károly helyreigazítja félreértett szavait. Ezután Károlyi

Gábor gróf következett volna, ki azonban állítólag csak azért írta fel magát, hogy beszédjét holnapra hallathassa. E körül igen zajos vita keletkezett.

Az ellenzék azt kiabálja, hogy „holnap“, a szabadelvű párt még ma kívánta hallani a nagy közbeszólót, ki nevetve vonogatja a vállát, mire nagy derűtség és óriási zivaj között az elnök öt perczre felfüggeszti az ülést.

A szünet után Ugron Gábor kéri az ülés bekezdését, tekintettel arra, hogy délután delegáczióval ülés van. A ház így értelemben határoz.

Oroszország és Bulgária.

London, október 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A „Times“ írja, hogy Oroszország továbbra is megmarad követelése mellett, hogy Törökország szakítsa meg Bulgáriával eddigi barátságos viszonyát.

A Rákosi Csávolszky-ügy.

Budapest, október 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A Rákosi Jenő a „Budapesti Hírlap“ főszerkesztője és Csávolszky Lajos az „Egyetértés“ felelős szerkesztője és orsz. gy. képviselő között felmerült polémia nagy izgalmat keltett kivált a fővárosi journalistikai körökben. A mindegyre nagyobb hullámokat fölverő ügyben az „Otthon“ írói és hírlapírói kör ma estére gyűlést hívott össze; Rákosi Jenő tudniillik elnöke az „Otthon“-nak. A magyar journalistika e két vezetője között felmerült incidensre tudvalevőleg a Hentzi-szobor megkoszoruzásának kérdése adott alkalmat. A „Budapesti Hírlap“ ugyanis helyesebb az ünnepély programját s amiatt gratulált gróf Szapáry miniszterelnöknek. Ezért az „Egyetértés“ megtámadta. Erre következett a „Budapesti Hírlap“ rendkívül éles viszonozása, a mely szerint az „Egyetértés“ pénzért mindenkinek rendelkezésére áll s nem egyéb, mint egy vakmerő spekuláns sajtóirodája, sat. Az „Egyetértés“ tegnapi számában erre szerkesztői üzenet jelent meg Rákosi Jenő ellen, amely így végződik: „... ő tőle minden kitelik. Egy kerítő, ki tíz évig szegény színesznök testével üzérkedett, míg ma a hírlapiródalom terepről próbál kalózkodni, mindenre képes.“ A kínos affair megoldását mindenütt izgatottan várják. Fegyveres elintézésről van szó, az „Otthon“-ban pedig mozgalom indult meg, hogy elnöke bizalmi szavazatban részesíttessék.

A kolera.

Budapest, október 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Éjféli óta esti hat óráig 15 betegedés, 11 halálozás és 20 gyógyulás fordult elő.

Titel, október 18. (A „Torontál“ ered. távirata.) Tegnap reggeli 8 órától ma reggel 8 óráig 6 újabb megbetegedés történt. Gyógykezelés alatt áll összesen 12 beteg, meghalt 2.

Budapest, október 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kalocsáról jelentik: A közeli Foktő községben tegnap négy kolera-gyanús eset merült fel; az egyik beteg éjjel meghalt. Uszód községben konstataáltak az ázsiai kolera két esetben halalt meg. A főszolgabíró a legszigorubb intézkedéseket tette meg.

Összeütközött mozdonyok.

Temesvár, október 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Temesvárról táviratozzák: Az itteni pályaudvaron, a reggeli szürkület ideje alatt két toló-mozdony összeütközött; öt kocsi kisiklott, de mivel a fűtő ellengőst adott, nagyobb baj nem történt. A közlekedés azonban megszakadt, a vonatok csak reggeli 8 órakor indulhattak.

Sikkasztó postamester.

Sopron, október 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Palkovits, siófoki postamester, — a mint nekünk sürgönyt — 800 forint elikkasztása miatt, Jekelfalussy postaigazgató állásától felfüggesztette.

Bismarck betegsége.

Budapest, okt. 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Friedrichsruhéból táviratozzák, hogy Bismarck herczeg súlyosan beteg. Orvosai aggodva tekintenek a betegség kimenete elé.

Hajsza egy főispán ellen.

Budapest, október 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A fővárosba tegnap érkezett meg Udvarhelyszék vármegye küldöttsége, hogy panaszt emeljen Török Albert főispán ellen. Szapáry Gyula gróf miniszterelnök a küldöttséget tegnap fogadta s az ügy megvizsgálását ígérte.

A tőzsdéről.

Budapest, október 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A gabna-tőzsdén 2 $\frac{1}{2}$ —5 krral olcsóbban kelt el ma a gabona lanyha irányzattal.

Délutáni tőzsde.

Budapest, október 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.)

Gabna:
Buza tavaszra 7.84—86.
Buza ősre 7.53—55
Tengeri okt. nov. 4.76—78.
Tengeri máj.—jun 5.04—06.
Zab ősre 5.44—46.
Zab tavaszra 5.72—74.

Sertés vásár.

— A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok távirata, október hó 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Hízott sertés árak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 klgamm felüli sulyban) 41—42 krig. Öreg közép (páronként 300—400 klg. sulyban) ——— kr. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) —44.5 krig. Fialat közép (pkint 251—320 klg. sulyban) 44.5—45 krig. Fialat könnyű (páronként 250 klgig terjedő sulyban) 45.5—46.5 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (pkint 280 klgon felüli sulyban) 41—42 kr. Közép (páronként 220—280 klg. sulyban) 43—43.5 krig. Könnyű (páronként 220 kilogrammig terjedő sulyban) 45—46 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kgr. felüli sulyban) 42—43 krig. Közép (pkint 220—260 klg. sulyban) 42—43 krig. Könnyű (pkint 220 klgig terjedő sulyban) 42.5—43.5 krig. Sertéslelészám 1892. október hó 16 án volt készlet 126148 drb. 1892. október 17-én felhajtott 1476 drb. — 1892. október —17 én elszállított 4665 drb. 1892. október 18 én maradt készletben 122989 drb.

Nem lehet mert nagy ként csusz számított se volt az áll kismáthata fedező a tartaná őt.

Es ezt e tovább Lebl maradjunk, lesz: nem i

Ebben a szonvedleg czaban. A helye a leg Moulin alio abban. O lakhatik es vett feleség

ki ennek a mekkel ajsa — Es ha csapással le jék el; olya kiknek ken

A két toj most átnyuj a friss tojss eppen mos

Mily e mennyire m rabban hoz folyton el v unom maga engedik me lenne belöle vennék szob

Amint va ajkaira tette — Pszt! Mindkette folyosón, v léleksetöket a Roubaud leiket hegy semmi hall kodott. Félt ennek folyta bólintották, egyik lábujj olyan halka kilincs nyik

Kilencz ó látható lett 50 perces uralmánk, lábával és minden zugá Keszé reszke

E perczbe kintetet vete táviradsszolg

— Nem t megtalálni a mási rendőr számukra és

— Roubaud sem mozdul egész lényeg sürgönyre. A baud most a

— Dabadi keresztil, m Soha még tudattal nem a perczben. — Eppen azonnal.

As állomás ban alig olv — Gyilkos felügyelő táv — Hogyat rémitő. Ime,

REGÉNY-CSARNOK.

Az emberi fenevad.

(La bête humaine.)

Regény.

— Irta: Zola Emil. —

MÁSODIK FEJEZET.

(20-ik folytatás.)

Nem lehetett őket rajtakapni semmin, mert nagyon ügyesek voltak és kigyóként csuszáltak. A leány személyisége nem számított semmit, hanem az, hogy szeretője volt az állomásfőnöknek s így befolyása kiszámíthatatlan. De ha az ember felfedezné a titkaikat, akkor a kezében tartaná őt.

És ezt én is ki fogom vinni! Folytatá tovább Lebleu asszony. Ebben állunk, ebben maradjunk, minden becsületes ember velünk lesz: nem igaz édesem?

Ebben az időben az egész pályaudvar szenvedőlegesen részt vett a két család harczában. A főfolyosó volt a legelső színhelye a leghevesebb fellépéseknek. Csak Moulin alinspektor nem vett semmi részt abban. Ő meg volt elégedve, hogy elől lakhatik és egy félénk, elvonuló asszonykát vett feleségül, ki soha nem volt látható, a ki ennek dacára minden nyáron egy gyermekkel ajándékozta meg őt.

— És ha őket még sem lehet majd egy csapással leütni? . . . Ne nagyon bizakodjék el; olyan emberekkel ismerősök ezek, kiknek kezei messze elérnek.

A két tojás még mindig a keszében volt, most átnyújtá azt Lebleu asszonynak, ezeket a friss tojásokat, melyeket most tojtak és éppen most vette el a tyúk alól.

Mily szeretetreméltó ön és jószágával mennyire megcségyenit. Jöjjön ön gyakrabban hozzánk. Mint ön tudja, ferjem folyton el van foglalva a pénztárnál és én unom magam. Csontjaim, fájdalom, nem engedik meg, hogy elhagyjam a szobát. Mi lenne belőlem, ha ezek a nyomorultak elvennék szobám kilátását.

Amint vendégét az ajtóig kísérte, ujját ajkaira tette.

— Psst! Talán hallhatunk valamit!

Mindketten mosdatlanul maradtak a folyosón, vagy 5 perczig. De még csak lélekzeteket sem lehetett hallani. Arcszal a Roubaudék ebédlőjéhez fordulva, füleit hegyesték. Hanem ott nem volt semmi hallani való, halálos csend uralkodott. Félték, hogy rajta kapják őket s ennek folytán elváltak. Fejüket üdvözlőleg bólintották, de nem szóltak semmit. És egyik lábujjhegyen távozott, a másik pedig olyan halkán sárta be az ajtót, hogy a kilincs nyikorgása sem hallatszott.

Kilencz óra 20 perczkor Roubaud ismét látható lett a csarnokban. Rendeste a 9 óra 50 perczes vegyes vonatot. Daczára önuralmának, sokat gesztikulált, dobantott lábával és forgatta a fejét, hogy a csarnok minden zugát láthassa. Semmi sem történt. Kesi reszkettek.

E perczben, éppen midőn egy kutató tekintetet vetett hátra, hallotta, a mint egy táviradsszolgá lélekzet nélkül így kiált:

— Nem tudja Roubaud ur, hol lehetne megtalálni az állomásfőnök urat és az állomás rendőrbizost? Két sürgönyöm van számukra és már 10 percze keresem őket.

— Roubaud hátra fordult; egyetlen izom sem mozdult arcán, annyira uralkodott egész lényén. Tekintete oda tapadt a két sürgönyre. A szolga felindulását látva, Roubaud most már bizonyos volt a dolgában.

— Dabadie ur kevéssel eszelőtt itt ment keresztül, mondá lassan.

Soha még ilyen hidegvérrel, teljes öntudattal nem vigyásott magára, mint ebben a perczben.

— Eppen ott jön Dabadie ur, tette hozzá azonnal.

Az állomásfőnök lassan közeledett. Azonnal alig olvasta el a sürgönyt, felkiáltott:

— Gyilkosság vasutvonalunkon! A roueni felügyelő táviratozza ezt nekem.

— Hogyan gyilkosság! Ez valóban elremitő. Ime, még egy távirat érkezett!

— Ez bizonyára a vizsgáló bírótól jön a formalitások végett . . . Most még 5 percz eltelte vagyunk 10 óra előtt s így Cauche ur még nincs itt . . . Valaki fusson a Napoleon-kertbe a kereskedelmi kávéházba, ott bizonyosan megtalálja őt.

Öt perczel később Cauche megérkezett az utána küldött munkással együtt. Mint nyugalmazott tiszt, ez az ur úgy tekintette jelen állását, mint sine curát; ezért soha sem jelent meg 10 óra előtt az állomáson, körül nézett ott egy kissé és aztán vissament a kávéházba.

Ez a dráma, mely piket parti között érte őt utól, bámulatba ejtette, mert elfoglalt sága más természetű volt eddig mindig. A távirat csakugyan a roueni vizsgálóbírótól jött. A tényállítás az volt, hogy a holttest felfedezése után a rendőrbizost csak 12 óra lefolyása után értesítették, mivel a vizsgáló bíró először a párisi állomásfőnökhöz táviratozott, hogy megtudja, mily körülmények között utazott el onnan az áldozat. Innen tudta meg a dráma színhelyeül szolgáló waggon számát, a 293-as volt s csak aztán jött a sürgöny a rendőrbizosthoz, miután gondolták, hogy a kocsi még Havreban lesz. A harag azonnal elmúlt Cauche ur arcáról és hivatalos arckifejezésnek adott helyet, mely egészen megfelelt a nevezett esetnek.

— Hanem a waggon bizonyosan nem lesz már itt, mondá aggdóva, hogy ezzel a vizsgálat kisiklik az ő kezei közül. Valószínű, hogy ma reggel visszaindították Párisba.

Bocsánat — mondá Roubaud nyugodt arccsal — ma estére fenntartott kocsit rendeltek s ennek folytán a kérdéses waggont visszatartották s az most is ott áll a csarnok elején.

Előre ment, a rendőrbizost és az állomásfőnök követték őt. E közből az újsg elterjedt, az emberek abba hagyták a munkát és csatlakoztak hozzájuk. A különböző hivatalok ajtóiban láthatókká lettek a tisztviselők s egyik a másik után közeledett csoporthoz. Egész csoportosulás történt.

A mint a waggonhoz értek, Dabadie ur hangosan felkiáltott:

— Azt a kocsit csakugyan megvizsgálták tegnap. Ha valami jelenteni való lett volna róla, hát már akkor bejelentik.

— Azért mégis csak meg kell néznünk vélekedék Cauche ur.

Kinyitotta a kupé ajtaját és benézett. Ebben a pillanatban visszahőkölt és felkiáltott:

— Az ördög nevében is! Hisz ez úgy néz ki, mintha sertést öltek volna benne!

Borsadályos érdeklődés fogta el a jelen voltakat, minden fej előre nyult. Dabadie ur fellépett a párnákhoz. Mögötte nyújtózkodtak a többiek, köztük Roubaud is, hogy jobban lásson.

(Folytatása következik.)

Bérlet VÁROSI SZÍNHÁZ 15. szám.

Szardán, 1892. évi október hó 19-én.

Az eleven ördög.

Nagy operette 5 felv. Bayard után szabadon írta Deréki Antal. Zenéjét szerző Konti József. (Rendező Kövessy. Karnagy Németh.)

Személyek:

Soubise herczeg, frankhon mar-	Szerémfalvi Béla
challja	Csókáné Julia
A herczegné	Kiss Ilona
Hermine, rokonuk	Németh János
Tibull Menelaus Hudgeon báró	Kövessi Albert
Desperieres, tanácsos	Oláhné Henriette
Veronika, huga	Takács Lina
Margit, leánya	Vágó István
Grevin, szabó	K. Iványi Mariska
Marianne, neje	E. Kovács Ilka
Letorieres, vicomte	Liptay Lajos
Pomponius, nevelője	Deréki Antal
A chatouxi bíró	Sz. Nagy Imre
Rendőrtiszt	Pataky Sailer
A pék	Tollagi Emil
A borbély	Radnay György
A cipész	Baksay Lajosné
1-ső)	Jenei Györgyike
2-ik) hiteleső	Baracsi Eszti
3-ik)	

Holnap bérletfolyamban:

Válás után vagy oh azok az anyósok.

Bisson vigjátéka.

— Kezdete pont 7 1/2 órakor este, —

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1892 október 1-től.

Menetrend a Nagykikinda—nbeoskerekli vasutvonalon

Nagy-Kikinda—Nagy-Becskek.	3512	3514	3502
	v. v.	v. v.	v. v.
	I. II. III. osztály		
Budapest ind.	6.30	8.25	2.35
Temesvár "	9.50	11.30	4.00
Nagy-Kikinda "	3.05	4.05	7.20
Karlova "	4.09	4.46	8.04
Beodra "	4.28	4.57	8.19
Török-Becse—Aracs "	5.36	5.36	9.02
Kumán "	6.06	5.56	9.22
Melencze "	6.40	6.15	9.42
Ellemér "	7.09	6.34	10.01
Nagy-Becskek "	7.33	6.51	10.13
Versecz "	11.59	—	—

Nagy-Becskek—Nagy-Kikinda.	3501	3511	3513
	sz. v.	v. v.	v. v.
	I. II. III. osztály		
Nagy-Becskek ind.	5.30	12.00	7.20
Ellemér "	6.08	12.31	7.44
Melencze "	6.30	12.51	8.18
Kumán "	6.46	1.11	8.37
Török-Becse—Aracs "	7.11	1.49	9.18
Beodra "	7.45	2.29	10.04
Karlova "	7.56	2.42	10.23
Nagy-Kikinda érk.	8.36	3.30	11.13
Temesvár "	—	5.20	4.24
Budapest "	1.30	—	7.10

Menetrend a Torontáli helyi érdekű vasutak vonalain

Versecz—Nagy-Becskek.	3647	3601	3611
	v. v.	sz. v.	v. v.
	I. II. III. o.		
Versecz ind.	—	—	12.00
Versecz-Rét "	5.50	5.57	2.36
*Temes-Paulis "	6.03	6.03	2.32
Bethlen-Tanya "	6.11	6.11	2.42
*Szivattyutelep "	6.29	6.29	2.58
*London-Tanya "	6.29	6.29	3.04
Nagy-Margita "	6.37	6.37	3.12
Zichyfalva "	6.49	6.49	3.25
Györgyháza "	7.01	7.01	3.40
Szécsénfalva "	7.16	7.16	3.57
Ó-Lécz "	7.34	7.34	4.07
Kanak "	7.33	7.33	4.19
Bóka "	7.49	7.49	4.38
Szécsány érk.	8.00	8.00	4.52
Párdány l. alul.			
Szécsány ind.	4.01	8.10	5.07
Szárcsa "	4.27	8.24	5.34
*Lajosmajor "	4.41	8.37	5.37
*Pusztá-Kenderes "	4.50	8.43	5.46
Lázárföld "	5.01	8.51	5.57
Nagy-Becskek-Bégapart "	5.32	9.15	6.31
Nagy-Becskek "	—	—	6.32
Nagy-Kikinda "	8.36	—	11.13
Budapest "	1.20	—	7.10
Temesvár érk.	—	—	4.24

Nagy-Becskek—Versecz.	3602	3612
	sz. v.	v. v.
	1., 2., 3. o.	
Budapest ind.	6.30	—
Temesvár "	9.50	—
Nagy-Becskek "	8.15	—
Nagy-Becskek-Bégapart "	8.22	4.10
Lázárföld "	8.50	4.43
*Pusztá-Kenderes "	8.56	4.51
*Lajosmajor "	9.2	4.59
Szárcsa "	9.16	5.23
Szécsány érk.	9.29	5.38
Szécsány ind.	9.44	5.58
Bóka "	9.57	6.08
Kanak "	10.14	6.28
Ó-Lécz "	10.33	6.40
Szécsénfalva—Ráros—Istvánvölgy "	10.32	6.57
Györgyháza "	10.42	7.11
Zichyfalva "	10.54	7.25
Nagy-Margita "	11.09	7.55
*London-Tanya "	11.18	8.04
*Szivattyutelep "	11.26	8.13
Bethlen-Tanya "	11.39	8.27
*Temes-Paulis "	11.47	8.37
Versecz-Rét "	11.55	8.46
Versecz érk.	11.59	8.55
Temesvár "	3.16	—

Szécsány—Párdány.	3702	3712
	v. v.	v. v.
	II. III. o.	
Szécsány ind.	9.34	5.48
Módos "	9.56	6.15
*Fény "	10.07	6.27
Párdány érk.	10.18	6.39

Párdány—Szécsány.	3713	3711
	v. v.	v. v.
	II. III. o.	
Párdány ind.	7.00	3.50
*Fény "	7.13	4.03
Módos "	7.27	4.18
Szécsány érk.	7.50	4.41

Az éjjeli órák — esti 6 órától fogva reggeli 5 óra 59 perczig — a perczek számjegyeinek aláhúzása által (6.00—5.59) vannak megjelölve.

A *-gal jelzett állomásokon a vonat csak feltételesen fel- vagy leszállás végett áll meg.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.
Főmunkatárs: Jurkevics Aladár.

Felhívás.

Miután a cholera már hazánkban és pedig Budapesten járványszerűleg fellépett, ennél fogva annak behurcolása és tovaterjedésének meggátolása végett városunk lakosságát a következő óvintézkedésekre hívom fel:

1. Egyszerű hányszékelés vagy cholera-nyomás esetekben a családfelek, szolgálatadók, vendéglősök, kávéosok és korezmárosok tartoznak azonnal orvosi segílyt igénybe venni s az esetet a beteg lakásának, nevének és korának pontos megjelölése mellett rendőrhatalóságnál azonnal bejelenteni.

A halálozási esetek ugyanigy rögtön bejelentendők.

2. A cholera-nyomás beteg az orvos megérkezéig az egészségesektől azonnal elkülönítendő s az időközben támadt hányadékok és ürületek az állandóan kéznél tartandó s ötszörös mennyiségű vízzel hígított 60%-os nyers carbolsav oldattal fertőtlenítenendők.

A hányadék lehetőleg edényben felfogandó.

Utczákon vagy nyilvános tereken bekövetkezhető hirtelen rosszullét az arra közlekedők által rögtön bejelentendő a rendőrhatalóságnál s az orvosi segílynek megérkezéig netán támadt hányadék és ürületek a legközelebbi házak lakói által azonnal bőven fertőtlenítenendők s földdel vagy homokkal beborítandó, nehogy a cholera-nyomás közlekedők által tovább hurcoltassék s nehogy az azt ellepni szokott legyek a fertőző anyagot tovább hurcolják az ember számára, az élelmi szerekre és edényekre.

A beteg által heszennyezett ágy és ruhanemű teljesen elkülönítendő, mely az orvos által rendelendő tiszta 5%-os carbolsav oldattal olyképen fertőtlenítenendő, hogy a tárgyak ezen carbolsav oldatba beázassanak.

Az ágynemű gyakran tisztával felváltandó, annak nem léteben tiszta száraz szalma teendő a beteg alá, mely ha beszennyezett, azonnal óvatosan eltávolítandó s elegetendő s tisztával felváltandó. A beteg ágya alatt és körülötte semmi nemű holmi felhalmozva ne legyen, a hova a fertőző anyag juthatna.

A beteg által használt étesszerek és edények állandóan fertőtlenítesenek.

3. Ivóviznek meritése a Bega kis hidjától a Steigerwald-féle uszoda alatti kis sikátorig tiltva van.

A Bega vize, valamint a kutviz előzetesen felforraltandó s lehűtés után élvezendő.

A Begában bárminő tárgyat mosni szigorúan tilos.

Árnyékszék pöcze- és szemégtödrök közelében levő kutakból a víz élvezetre ne használtassék.

4. A város összlakossága tartozik a kezelő orvosoknak, hatósági kiküldötteknek, valamint a járvány tartama alatt alkalmazandó egészségügyi biztosoknak felügyeleti rendelkezéseit követni.

5. Szállodások, vendéglősök, fodrászok és borbélyok tartoznak a már előzetesen kiadott utasításoknak pontosan megfelelni.

6. A szemét kihordása, árnyékszék és pöcztödrök tisztítása, valamint a fertőtlenítés iránt folyó évi augusztus hó 14-én kiadott felhívásomban foglalt rendelkezések érvényben maradnak.

7. A járványnak fellépte esetén betegszállító kocskért és jégért forduljon a község a rendőrhatalósághoz, a hol a szegények részére fertőtlenítő szerek is lesznek kiosztva.

8. A mennyiben a teljesen fertőzött ágy és ruhanemű, valamint az ágynemű a járványbizottság jelenlétében történendő elégetésre volna szükség, azon esetben a szegényeknek kárpótoltatását határozta el a városi cholera járványbizottság.

Miután a fenti óvintézkedésekre városunk lakosságát újlag és komolyan felhívom, úgy méltán elvárom városunk közönségétől, hogy azt saját jól felfogott érdekében lelkiismeretes pontossággal betartani s hogy közegészségügy előmozdítása és fentartása körül a hatóságot támogatni fogja.

A keltő ellenőrzést a legnagyobb szigorral fogom eszközölni s kijelentem, hogy a fenti intézkedések ellen vétőket a közegészségügy rendelkezéséről szóló 1876. évi XIV. t. cz. 7. §-ának alkalmazása mellett 300 frtig terjedhető bírsággal, nem fizethetés esetén pedig 60 napra terjedhető fogsággal közigazgatási uton büntetni fogom.

Nagybecskerek, 1892. október hó 11-én.

Reitter Oszkár,
rendőrkapitány.

Ausruf.

Nachdem die Cholera bereits in unserem Vaterlande u. zw. in Budapest epidemisch aufgetreten ist, demnachstige fordere ich beehufs Verhinderung deren Einschleppung und Verbreitung die Einwohnerschaft unserer Stadt zu folgenden Vorsichtsmaßregeln auf:

1. Bei einfachen Durchfällen oder in choleraverdächtigen Fällen haben die Familienoberhäupter, Dienstherr, Gastgeber, Kaffeegäste und Wirtge ausgiebig anzugehen. Insbesondere zu beachten und den Fall der Cholera zu vermeiden ist die Reinigung der Wohnungen und des Meubles der Straßen und Stadthauptmannschaft ausgiebig anzugehen. Ebenso sind die Toiletten ausgiebig anzugehen.

2. Der choleraverdächtige Kranke ist bis zum Eintreffen des Arztes von den Gesunden ausgiebig abzusondern und die mittelweil entfernten Auswärtigen und Entfernungen mit dem Meubel im Voraus zu halten und mit einem hinreichenden Wassermenge verdünnten 60%-igen rohen Carbolsäurelösung zu desinfizieren.

Der Auswurf ist sorgfältig mit Gefäß abzufangen.

Auf Straßen oder Plätzen eintretendes plötzliches Unwohlsein ist durch die Passanten der Stadthauptmannschaft ausgiebig anzugehen und bis zum Eintreffen der ärztlichen Hilfe sind die etwaigen Auswärtigen oder Entfernungen durch die Bewohner der nächstgelegenen Häuser reichlich zu desinfizieren und mit Erde oder Sand zuzuschütten, damit das Cholera nicht durch die Passanten weiterverbreitet werde und damit nicht durch die Fliegen das Infektionsmaterial auf den Mund des Menschen, auf die Lebensmittel und Getränke weiterverbreitet werde.

Das durch den Kranken verschmutzte Bett und Bettzeug ist vollständig abzusondern, welches mit einer durch den Arzt zu bestimmenden 5% Carbolsäurelösung vollständig damit zu desinfizieren ist, daß die Gegenstände in dieser Carbolsäurelösung einzuweichen werden.

Das Bettzeug ist häufig gegen einen umzutauschen, in Ermangelung dessen ist ein weiches Tuch unter den Kranken zu legen, welches wenn verschmutzt, ausgiebig sorgfältig zu entfarnen, zu verbrennen und gegen sicheres umzutauschen ist. Unter dem Bette und um das Bett herum sollen feine Leinwandstücke sein, wohin das Infektionsmaterial gelangen könnte.

3. Das Schwimmen des Trinkwassers ist von der kleinen Brücke bis zum engen Graben unter der Steigerwald'schen Schwimmschule verboten.

Das Begawasser, sowie das Brunnenwasser ist sorgfältig abzulassen und erst nach erfolgter Abflutung zu genießen.

Es ist verboten, was immer für einen Gegenstand in der Bega zu waschen.

Das Gießen des Wassers von Brunnen, die in der Nähe von Aborten, Mist- und Senfgärten sind, soll unterlassen werden.

4. Die gesamte Stadtbefölkerung ist verpflichtet den Anordnungen der behandelnden Ärzte, bezüglichen Experten, sowie den Aufsichtsbestimmungen der auf die Dauer der Epidemie anzustellenden Sanitäts-Commissäre Gehör zu leisten.

5. Hoteliere, Gastwirthe, Feisere und Kesseler sind verpflichtet den bereits ergangenen Anordnungen pünktlich zu entsprechen.

6. Bezüglich des Hinausgehens des Meubles, der Reinigung der Meubles und Senfgärten, sowie der Desinfizierung bleiben die Bestimmungen des am 14. August l. J. hinausgegebenen Auftrags in Gültigkeit.

7. Im Falle des Auftretens der Epidemie wende sich das Publikum wegen des Krankentransportwagens und wegen Eis an die Polizeibehörde, allwo auch für die Armen Desinfektionsmittel gratis verabreicht werden.

8. Insofern das Verbrennen der vollständig infizierten Betten und Kleiderstücken, sowie des Bettzeuges in Gegenwart der Epidemie-Commissarien nöthig sein soll, in dem Falle hat die städtische Choleraepidemie-Commissarien die Entschädigung der Armen ausgesprochen.

Indem ich auf die obigen Schutzmaßregeln die Bevölkerung unserer Stadt neuerdings und ernstlich auffordere, erwarte ich von unserer Stadtbefölkerung, daß es dieselben in eigenen wohl-ausgesprochenen Interesse mit gewissenhafter Pünktlichkeit einhalte und daß es bei Förderung und Einhaltung der öffentlichen Gesundheitspflege die Behörde auch unterstützen wird.

Die nöthige Controlle werde ich mit der größten Strenge handhaben und erkläre hiemit, daß Widerhandelnde im Sinne des öffentlichen Gesundheitspflege behandelnden XIV. G. U. o. 3. 1876 § 7, mit 300 fl. Geldstrafe, im Nichtzahlungsfalle mit 60 Tagen Arrest bestraft werden.

Gr. Becskerek, am 11. Oktober 1892.

Oszkár Reitter,
Stadthauptmann.

Позив.

Почим се колера у нашој доминији а већ у Будимпешти епидемично појавиле, услед тога да се неби могла даље пренаши и даби јој се пренашање предупредило ооварошко становништво на следеће позивам.

1. Сваки пролив има сумњителни случај колере имају старешине породице, који служитеље имају, угоститељи, механџији и крчмари, лекарски помоћ одма узети и исти случај варошком каптанијату с ознедањем имена и старости болника пријавити тако се исто и смртни случајеви морају пријавити.

2. Сумњителни болесник од колере има се одма док лекар неприсно до здрави удаљити и има се од њега блувањем и отоварењем с карболом од 60% дезинфицирати, који карбола увек при руци мора бити.

Блувањем се треба у судина узимати.

Ако би коме на улици напрасно зазлио, то се исти случај одма им рударственом каптанијату пријавити, и док лекарска помоћ неприсно, има се избувањем и отоварено од најближњи суседника карболом дезинфицирати и змиљом или неком покрити, да се неби прв од колере даље пренашио и да неби муве у себи усисавале и даље распрострањиле на човечија уста, на јестиво и судове.

Болесникове упрљане креветне хаљине и руво има се одма удаљити, имају се исте ствари по упутствију лекара с карболом од 5% дезинфицирати и имају се исте ствари у карболу квасити.

Имају се креветне ствари често сачистим изменити, ако тога нема, има се чиста слама испод болесника метнути, која се сачистом сламом има променити, када се упрља има се изгорети. Испод кревета болесниковог и око њега имају се све ствари удаљити.

Имају се судови којима болесник једе дезинфицирати.

3. Пијаћа вода се несме од мала ђуприје до малаг сокаша поред Штајгервалдовог купатина узимати.

Бегејска вода тако исто и буварска вода мора се најпре прокувати икада се олади онда пити.

Забранује се ма какво руво у Бегеју прати.

Поред прохода, ђубрета нагазећи се буvara се забранује вода пити.

4. Ооварошко становништво мора лекарима, званичним изследницима, и здравственим комесарима послушни бити и њихова упутствија испуњавати.

5. Угоститељи, крчмари и берберии морају већ њима напред дата упутствија испуњавати.

6. У случају ако би се истч епидемија појавила, то због чистиња прохода, изнамања ђубрета, има се моја наредба од 14. августа због дезинфицирања набљудавати.

7. Због кога за пренашање болника и због леда има се становништво каптанијату пријавити, дије и средетва за дезинфицирање и дабити.

8. За оне ствари и креветне хаљине, које су већ дезинфициране и које у присуству епидемичног одбора у нужном случају спалити и изгорети морају, за исте ствари ће исти одбор неку накнаду одредити.

Када на све ово ооварошко становништво попово и озбиљно пажљивим правим, очекујем од ооварошког становништва, да ће ради своје користи савестном тачношћу све уништи, и да ће у свичему ову власт подпомагати.

Строгу ћу контролу са највећом строшћу водити, и изјављујем, да ћу све оне, који против здравственог закона од 1876. год. XIV. з. чл. 7. §-а греше, са новчаном казном до 300 форината, ако пак неможе платити, то са затвором од 60 дана кажити.

У Вел-Бечкерек, 11. окт. 1892.

Оскар Рејтер,
вар. ред. капетан.